

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ЛІЗИНГУ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА РЕАЛІЇ В УКРАЇНІ

Лізинг є важливим джерелом середньострокового і довгострокового фінансування підприємств як у країнах з перехідною економікою, так і в розвинутих країнах. Для України його актуальність обумовлена тим, що рівень морального зносу техніки, транспортних засобів та обладнання наблизився до 80-90 %. Для оновлення існуючих основних засобів потрібно щонайменше 90 млрд. дол. США. Якщо порівняти цю цифру з українським ВВП (65 млрд. дол. США), стає зрозуміло, що Україна знаходиться на межі технічної катастрофи.

Ринок лізингових послуг в Україні перебуває на стадії розвитку і потребує вивчення позитивного досвіду лізингових відносин зарубіжних країн для підвищення конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу.

У країнах з розвинутою ринковою економікою, у свій час, лізинг став можливим, насамперед тому, що з'явилися відповідні економічні передумови і мотивування підприємницької діяльності. Нині лізинг посідає важливе місце в економіці багатьох країн і є ознакою їх динамічного розвитку.

За даними World Leasing Yearbook ринок лізингових послуг функціонує приблизно в 100 країнах світу. Щорічні обсяги угод з продажу техніки в лізинг у світі перевищують 500 млрд. дол. США. Статистичні дані доводять, що серед країн Європи лідерами за розмірами інвестицій в лізингову галузь є такі країни, як Великобританія, Німеччина, Італія, Франція, Швеція, Данія.

Демонструють високі темпи розвитку за останні роки країни колишнього соціалістичного табору: в Чехії річний обсяг профінансованих угод склав 3,4 млрд. євро, в Угорщині – 3,1 млрд. євро, в Польщі – 3,1 млрд. євро, у Словенії – 1,1 млрд. євро, у Словаччині – 1,1 млрд. євро, в Румунії – 0,8 млрд. євро, в Естонії – 0,7 млрд. євро. При цьому коефіцієнт співвідношення лізингу до інвестицій в Чехії складає 16 %, в Угорщині – 22 %, в Польщі – 11 %, Словенії – 20 %, у Словаччині – 15 %, в Румунії – 6 %, в Естонії – 32 %.

Як свідчить міжнародний досвід, цей механізм сприяє притоку інвестицій, розвитку і технічному переозброєнню виробництва, впровадженню науково-технічного прогресу, створенню нових робочих місць. Це один із ефективних і надійних інструментів інвестування в засоби виробництва.

За статистичними даними ОЄСР частка лізингу в загальному обсязі інвестицій становить 15-30 %. В економіках країн, що розвиваються, даний показник коливається від 3 до 15%. У Росії у 2004 році він дорівнював 4 %. В Україні у 2003 році частка лізингу в загальному обсязі інвестицій становила 0,78 %, а у 2004 році – 1,16 % (рис. 1).

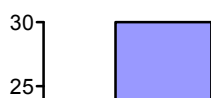

Рис. 1. Частка лізингу в інвестиціях в основні засоби, 2004 рік

Оцінити обсяг ринку лізингу в Україні можна, базуючись на кількох показниках: 1) загальній вартості активів, що надані в лізинг протягом року; 2) загальній вартості лізингових угод, укладених протягом року; 3) обсягу портфеля лізингових угод станом на певну дату.

Протягом останніх двох років всі показники обсягів ринку лізингу України демонструють позитивну динаміку. У 2004 році загальна вартість активів, що були надані в лізинг, зросла майже на 90 % порівняно з 2003 роком. Загальна вартість лізингових угод збільшилася за цей самий період на 120 %. Вартість портфеля лізингових угод станом на 31 грудня 2004 року зросла порівняно з 31 грудня 2003 року на 136 %. На кінець 2003 року портфель лізингових угод становив 499 млн. грн. (94 млн. дол. США), а на кінець 2004 року він зріс до 1173 млн. грн. (221 млн. дол. США). Проведений аналіз основних показників свідчить про динаміку розвитку українського лізингового ринку, але обсяг фінансових послуг з лізингу є низьким порівняно з російським ринком і країнами колишнього соціалістичного табору.

Таким чином, підбиваючи підсумки, необхідно відзначити наступне:

1. Перспективи розвитку фінансового лізингу в Україні є, оскільки потреба в інвестиціях, які необхідні вже сьогодні для оновлення основних засобів, майже у 70 разів перевищує реальний обсяг ринку лізингу (221 млн. дол. США).

2. Досвід країн Центральної та Східної Європи, зокрема Чехії, Польщі, Угорщини, Росії, свідчить про те, що до 30 % фінансування оновлення основних засобів забезпечує саме фінансовий лізинг. В Україні цей показник значно нижчий і дорівнює лише 1,2 % при зносі основних засобів майже на 90 % в різних видах економічної діяльності. Отже, в Україні фактично мізерні обсяги фінансового лізингу.

3. Співвідношення обсягів ринку лізингу та ВВП в Україні у 20 разів менше, ніж у країнах колишнього соціалістичного табору, які демонструють високі темпи розвитку лізингової галузі.

4. Основними причинами, що стримують розвиток лізингового ринку України, є неузгодженість законодавчих актів, які регулюють

лізингові відносини, висока вартість фінансових ресурсів і низька капіталізація банківської системи, обмеженість доступу лізингових компаній до джерел фінансування, нестабільність податкового та митного законодавства, відсутність на державному рівні економічних та соціальних стимулів для розвитку лізингу в Україні.

Барабан, Л.М. Інвестиційний механізм лізингу: зарубіжний досвід та реалії в Україні [Текст]/ Л.М. Барабан // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: зб. тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 травня 2006 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2006. – С. 106-107.